

N:o 172.

Af herr **S. J. Kardell**, i fråga om statens jordegareandel vid
inmutning på odisponerad kronojord.

Uti af mig inom Andra Kammaren förlidet år väckt motion föreslog jag, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t till all kraft och verkan upphäfva den nådiga kungörelsen rörande inmutning å kronojord af den 19 augusti 1889. Denna motion blef af båda kamrarne afslagen. Af den diskussion, som fördes vid tillfället i fråga, framgick, att hufvudmotivet för afslaget var, att staten borde göra sig till godo sin jordegareandel på odisponerad kronojord, och att denna frågas lösning borde föregå den nämnda författningens upphäfvande. Flera olika sätt, på hvilka staten skulle begagna sig af denna sin rätt, hafva föreslagits. Ehuru jag för min del icke tror, att utvecklingen af bergsbruket i Lappmarken skall befrämjas, vare sig att jordegareandelen uttages på det ena eller andra sättet, anser jag mig dock vid den utgång, som frågan vid förliden riksdag erhöll, böra bland de olika förslagen söka finna det, som torde vara på en gång för kronan gagneligast och för det norrländska bergsbruket minst skadligt. Detta förslag är otvifvelaktigt det, som går ut derpå, att en afgäld eller s. k. royalté åsättes malmen. Ty på samma gång som staten derigenom får en inkomst från alla de olika bergverken, så betryggas den enskilde inmutaren mot alla de obehag och den ovisshet, som äro förenade med t. ex. arrendesystemet.

Emellertid torde det vara omöjligt att en gång för alla bestämma, huru stor afgäld, staten bör uttaga i hvarje särskildt fall, i det att fyn-

digheterna äro af olika värde, och det är klart, att den ena kan bära en större afgäld än den andra. Med hänseende dertill synes skäl vara för handen, att afgäldens belopp bestämmes för hvarje grufföretag i förhållande till malmens värde och andra på frågan inverkan faktorer.

Äfven synes billigheten fordra, att vissa frihetsår från ifrågavarande afgäld beviljas inmutarena. Åsigterna om, huru många sådana böra medgifvas, äro olika; men jag tror mig ej begära för många, om jag föreslår fem. I enstaka fall, der det är af nöden, böra flera frihetsår kunna beviljas.

Med hänseende till hvad jag här ofvan tagit mig friheten framhålla, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen beslutar, att staten skall vid inmutning på odisponerad kronojord uttaga sin jordegareandel i form af en afgäld eller s. k. royalty, som för hvarje grufföretag särskildt bestämmes, samt att befrielse från denna afgäld må medgifvas inmutare åtminstone under de första fem åren.

Om remiss till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 28 januari 1898.

S. J. Kardell.